

Správa z exkurzie z fyzickej geografie

6.9.-10.9.2021

Na začiatku septembra sa uskutočnila exkurzia z fyzickej geografie v náhradnom termíne, keďže obmedzenia spojené s pandémiou by neumožnili v pôvodnom termíne ju absolvovať v dostatočnej miere. Tentokrát nám situácia priala a bolo možné spolu so študentmi prezenčne absolvovať exkurzie do rôznych typov krajiny v oblasti východného Slovenska. Keďže ďalší týždeň nasledovala exkurzia z humánnej geografie, rozhodli sme sa tú fyzicko-geografickú zjednodušiť, aby nepredstavovala významnú finančnú či časovú záťaž.

Netypická bola forma exkurzie prostredníctvom hromadnej dopravy, väčšinou vlakom, a teda boli vybrané tie lokality, ktoré sú takouto dopravou jednoducho dostupné. Stretnutie bolo teda vždy v mieste exkurzie a študenti sa tam prevažne dostavili vlakom. Počasie nám prialo, bolo slnečné s príjemnými letnými teplotami.

1. Deň: Slovenský raj

Spišské Tomášovce – Tomášovský výhľad – Prielom Hornádu – Letanovský Mlyn – Letanovce

Na úvod exkurzie sme zvolili trasu v Slovenskom raji. Cieľom bolo priamo v teréne pozorovať krasové formy reliéfu s typickými fluviokrasovými dolinami, tiesňavami a inverznou vegetáciou. Viacerí študenti už oblasť Slovenského raja navštívili, avšak stále bol dostatok tých, pre ktorých to bola nová lokalita. Počas pešieho prechodu sme charakterizovali jednotlivé fyzicko-geografické zložky krajiny, a to hlavne geológiu a krasovú geomorfológiu oblasti so zameraním na jaskyne. Detailnejšie sme si predstavili

vznik ľadových jaskýň (Dobšinská ľadová jaskyňa) a objavenie Stratenskej jaskyne. Prechod stúpačkami v doline Hornádu bol pre niektorých prekonaním samého seba, ale všetci to zvládli. Študenti počas dňa v skupinkách ako zadanú úlohu sledovali meniacu sa vegetáciu v oblasti, spracovávali video z trasy a navrhovali aj náučný chodník zameraný na fyzicko-geografické zaujímavosti.

2. deň: vulkanický reliéf okolia Prešova, Veľký Šariš

Druhý deň sme navštívili Šarišský hradný vrch, ktorý je dominantou okolia Prešova. Je z neho výhľad na Košickú kotlinu, Čergov, Branisko aj Spišsko-šarišské medzihorie. V tejto oblasti z paleogénnych sedimentov vystupujú extruzívne andezitové telesá Stráž, Lysá Stráž, Kapušiansky hradný vrch a Šarišský hradný vrch, ktoré v geomorfológii označujeme ako vulkanické exoty. Exot je malá vypuklá forma georeliéfu, element tvarovo, geneticky a štruktúrne odlišný od geomorfologickej jednotky vyššieho rádu, v ktorej leží. Najčastejšie sa vyskytujú vulkanické exoty (vypreparované sopúchy, dajky,

trosky lávových prúdov), na Slovensku napr. v prostredí fluválnej Východoslovenskej roviny. Šarišský hradný vrch predstavuje extrúziu (dóm) pyroxenicko-amfibolitického andezitu s granátom (formácia Lysá Stráž – Oblík). Počas exkurzie si ako úlohu študenti všímali geologickú stavbu na trase (pracovali na zbierke hornín), vegetácii Šariškého hradného vrchu, ktorá prešla vďaka historickému osídleniu významnou premenou a študenti odboru história – geografia nám priblížili historický vývoj oblasti a hradu.

3. deň: Slovenský kras, Jasovská planina

Drienovecké kúpele – Drienovecká jaskyňa - Ladislavova vyvieračka – Moldava nad Bodvou

V tretí deň exkurzie sme sa vrátili do krasového územia Slovenského krasu, konkrétne na najvýchodnejšie položenú planinu – Jasovskú planinu. Pri Drienoveckej vyvieračke (vchod Drienoveckej jaskyne) sme si vysvetlili geologický vývoj územia a stručne charakterizovali planinový charakter územia. Predstavili sme si výrazne sa meniaci chemizmus krasových vôd, kedy krasové vody v priebehu roka dosahujú rozdielne hodnoty fyzikálnych aj chemických parametrov. Zastavili sme sa pri pravidelných a výrazne formovaných lievikovitých závrtoch na Palante s vysvetlením ich vzniku prostredníctvom rozpúšťania krasového podložia a spomenuli aj rozsiahle misovité, tanierovité či studňovité tvary. Pozostatkom činnosti človeka v tejto oblasti je obrovské množstvo vápenných jám a milierov, ktoré lemujú trasy aj turistického chodníka. Po odpočinku pri prameni Ladislavova vyvieračka sme typickým krasovým reliéfom zišli do Moldavy nad Bodvou, kde sme si ako posledné pozreli vchod do Moldavskej jaskyne.

4. deň: Čierna hora

Kysak – Kysacká jaskyňa – Jánošíkova bašta – Malá Lodina

Posledný priamy terénny deň sme navštívili pohorie Čierna hora. Po stretnutí na vlakovej stanici v Kysaku sme sa spoločne vydali k vchodu Kysackej jaskyne. Tu sme absolvovali prvý výklad o geológii oblasti, človekom využívaných krasových hornín (bývalý kameňolom) a o objavení jaskyne pri trhavých prácach. Pokračovali sme na Jánošíkovu baštu trasou, kde sa striedali značne stúpania s miernymi svahmi. Študentky odboru biológia – geografia nám po ceste ozrejmili druhové zloženie rastlínstva. Po prestávke na Jánošíkovej bašte sme si popísali panorámu a pokračovali do vlakovej stanice v Malej Lodine. Pre krátkosť času sme využili skratku lesom, ktorú sme s pomocou turistických palíc v zdraví zvládli.

Exkurziu sme vyhodnotili v online prostredí v piatok 10.9.2021, kde boli odprezentované všetky úlohy študentov za jednotlivé dni. Niektorí sa s nimi statočne popasovali, príjemné boli aj videá, ktoré zostavili študentky za prvé dva dni exkurzie. Tak možno považovať túto exkurziu za veľmi úspešnú a po niekoľkých mesiacoch izolácie za počítačmi a výuky v online prostredí to určite prispelo aj k obnoveniu sociálnych kontaktov medzi študentmi a vyučujúcimi.

Správu vypracovali

RNDr. Alena Gessert, PhD. a Mgr. Imrich Sládek, PhD.

5.10.2021

